

De onafhankelijke klachtencommissie als bedoeld in artikel 10 van de Wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg regio Eindhoven

is inzake de klacht 2022/028 van:

de heer XXXX, geboren XXXX, ten tijde van de klacht verblijvend op Volte 1D, tot het navolgende oordeel gekomen.

1. De procedure

De klachtencommissie ontving op 20 april 2022 een klaagschrift, gedateerd 19 april 2022, van de heer XXXX, hierna te noemen klager.

De klacht richt zich volgens het klaagschrift tegen de beslissing van 23 december 2022 om aan klager verplichte zorg te verlenen in de vorm van het opleggen van een kamerprogramma.

De klachtencommissie ontving op 22 april 2022 een verweerschrift, gedateerd 21 april 2022, van XXXX, GZ-psycholoog en zorgverantwoordelijke Volte 1C/1D, hierna te noemen verweerster.

Verweerster heeft zich bij het formuleren van het verweerschrift laten bijstaan door mevrouw mr. XXXX, juriste verbonden aan De Woenselse Poort.

De mondelinge behandeling van de klacht vond plaats op 3 mei 2022.

De klachtencommissie heeft de klacht via een beeldschermverbinding behandeld. Klaagster en verweerster, de personen die hen bijstonden, alsmede de leden van de klachtencommissie hebben deelgenomen aan de behandeling van de klacht via beeldverbinding.

2. Inhoud van de klacht

De klacht richt zich op:

- de beslissing van 23 december 2022 om aan klager verplichte zorg te verlenen in de vorm van een kamerprogramma.

3. De feiten

Klager is TBS met dwangverpleging opgelegd op grond van artikel 37 a jo 37b WvSr. Deze maatregel is ingegaan op 26 november 2020 en geldt tot en met 2 februari 2023.

Klager is ten tijde van de behandeling van de klacht opgenomen op de afdeling Volte 1C, onderdeel van de Woenselse Poort.

Op 23 december 2021 heeft de zorgverantwoordelijke besloten om klager verplichte zorg te verlenen in de vorm de beperking van zijn bewegingsvrijheid door een kamerprogramma op te leggen grond van artikel 9:9 lid 2 Wvzgz.

De zorgverantwoordelijke van klager heeft aan klager op 24 december 2021 een brief gezonden waarin hij laat weten dat hij op 23 december 2021 heeft besloten om klager verplichte zorg te verlenen en wat de motivering is van deze beslissing en hoe de beslissing is voorbereid.

De geneesheer-directeur heeft per brief van 24 december 2021 aan klager laten weten dat de zorgverantwoordelijke heeft besloten om hem verplichte zorg te verlenen op basis van de voor klager geldende TBS-maatregel. In de brief wordt klager gewezen op zijn recht om een klacht in te dienen bij de klachtencommissie en op de mogelijkheid om zich te laten bijstaan voor advies en bijstand door de Patiëntenvertrouwenspersoon en op de mogelijkheid dat familieleden en voor de

continuïteit van zorg essentiële naasten voor advies en bijstand contact kunnen opnemen met de onafhankelijke Familievertrouwenspersoon.

4. Standpunt van klager

Klager geeft in zijn klacht aan dat hij het niet eens is met het kamerprogramma, de reden waarom dit hem is opgelegd en wat de aanleiding hiervoor is geweest. Vervolgens geeft klager aan dat er evenmin overleg met hem is gevoerd over het voornemen om hem in een kamerprogramma te plaatsen. Het kamerprogramma is volgens klager toegepast in de periode vanaf juli 2021 tot en met heden. Klager vindt het kamerprogramma dat hem is opgelegd onterecht en wil dat dit stopt. Klager geeft vervolgens aan dat de patiëntvertrouwenspersoon niet bij de behandeling van de klacht aanwezig is omdat hij dit niet wil.

Daarnaast heeft klager een uitvoerig verhaal geschreven over zijn verblijf binnen de afdeling, waarbij hij aangeeft dat er sprake is van wantoestanden vanaf het begin van zijn opname sinds 18 januari 2021. Ten tijde van de zitting heeft klager hier eveneens een toelichting op gegeven. De voorzitter van de klachtencommissie heeft daarop aangegeven dat de klacht die de klachtencommissie mag behandelen alleen ziet op verplichte zorg en in dit geval dus het kamerprogramma. Daarbij zijn de klachten over het verblijf binnen de instelling in een eerder stadium verzonden naar de Raad van Bestuur. De Raad van Bestuur heeft een reactie naar klager gegeven op deze klachten.

5. Standpunt van verweerster

Op 23 december 2021 is er een kamerprogramma opgelegd, omdat klager in toenemende mate onvoldoende controle heeft over zijn gedrag en dat hij vaak erg hoog in spanning zit (niveau 2 van het signaleringsplan). Het behandelteam heeft waargenomen dat klager de hoeveelheid prikkels van de groep niet aankan en dat er specifiek vaak (kleine) incidenten zijn, waarbij de begeleiding tweemaal heeft moeten ingrijpen om escalatie te voorkomen. Klager lijkt meer ontremd te zijn in zijn gedrag, waarbij hij veel inadequaat lacht en blijft razen over allerlei zaken. Klager is steeds minder goed te remmen in zijn gedrag en hij veroorzaakt regelmatig overlast voor medecliënten. Klager wil alles onder controle houden. Echter lukt dat niet meer, waardoor er in toenemende mate sprake is van decompensatie.

Gezien dit verloop en de chronisch hoge spanning, neemt de kans op verdere ontregeling en mogelijk grotere incidenten toe. De veiligheid op de afdeling kan niet voldoende gegarandeerd worden. Om deze reden wordt klager op 23 december 2021 een kamerprogramma opgelegd. Sindsdien wordt het kamerprogramma regelmatig in een ochtendrapport en/of cliëntenbespreking geëvalueerd om te bekijken of uitbreiding van zijn programma mogelijk is en/of aanpassingen nodig zijn.

Hiertoe zijn in de afgelopen periode de volgende aanpassingen gedaan:

- Op 10 maart 2022 zijn de drie groepsmomenten van anderhalf uur opgesplitst naar 4 x 45 minuten en 1 x anderhalf uur. Dit is gedaan in samenspraak met klager. In de periode voorafgaand aan deze beslissing is gebleken dat klager tijdens groepsmomenten frequent terugverwezen moest worden naar zijn kamer in verband met grensoverschrijdende opmerkingen (provocerende en/of denigrerende en/of diskwalificerende opmerkingen o.a. richting personeel), verbale agressie en/of groepsontwrichtend gedrag. De andere indeling van zijn groepsmomenten (kortere periodes op de groep) heeft als doel het risico op escalaties te verminderen en prikkels te reduceren.
- Op 23 maart 2022 is de wens van klager om een blok scholing en een blok atelier te volgen besproken. Hiervoor heeft klager toestemming gekregen en hij is akkoord dat dit plaatsvindt tijdens een groepsmoment. Deze keuze is gemaakt, omdat de begeleiding beter is verlopen sinds de duur van de groepsmomenten is verkort.
- Het eerste contactmoment van 8:15u vindt op wens van klager sinds kort op de afdeling/in een gesprekskamer plaats. Op deze manier kan klager zijn verhaal doen zonder dat medecliënten overlast ervaren.

In de afgelopen periode wordt de noodzaak van het kamerprogramma regelmatig geëvalueerd. Door het multidisciplinaire team wordt tot de conclusie gekomen dat het kamerprogramma nog steeds noodzakelijk is om verdere ontregeling en mogelijk grotere incidenten te voorkomen. Er is nog steeds frequent sprake van verbale agressie en/of grensoverschrijdende opmerkingen en/of groepsontwrichtend gedrag. Daarnaast blijven (kleine) incidenten zich voordoen wanneer klager gebruik maakt van zijn groepsmomenten. Op 21 april jl. heeft er nog een incident plaatsgevonden tussen klager en een medecliënt, waarbij klager fors dreigend is geweest (“ik snijd jou in stukken”). Het personeel heeft toen moeten ingrijpen door klager uit de situatie te halen en naar zijn kamer te begeleiden. Tevens wordt gezien dat er (toenemend) sprake is van decompensatie. Zonder kamerprogramma kan de veiligheid op de afdeling niet voldoende gegarandeerd worden.

De instelling is van mening dat zij gelet op de proportionaliteit, subsidiariteit, veiligheid en doelmatigheid correct handelt. Er is frequent sprake van verbale agressie en/of grensoverschrijdende opmerkingen en/of groepsontwrichtend gedrag. Daarnaast blijven (kleine) incidenten zich voordoen. Er is sprake van decompensatie, waardoor het verminderen van prikkels noodzakelijk blijft. Een minder ingrijpend middel is thans niet voorhanden.

Verweerster verzoekt de klachtencommissie om de klacht ongegrond te verklaren.

6. Bevoegdheid van de klachtencommissie

De klachtencommissie heeft vastgesteld dat klager TBS met dwangverpleging is opgelegd op grond van artikel 37 a jo 37b WvSr. Deze maatregel is ingegaan op 26 november 2020 en geldt tot en met 2 februari 2023. Op personen die om die reden zijn opgenomen in een psychiatrisch ziekenhuis is op grond van artikel 9:1 van de Wvvgz de klachtprocedure van deze wet van toepassing.

Klager klaagt over de beslissing op grond van artikel 9:9 Wvvgz om hem verplichte zorg te verlenen in de vorm van een kamerprogramma.

Op grond van artikel 10:3 onder h van de Wvvgz kan klager over een beslissing over de uitvoering van verplichte zorg een klacht indienen bij de klachtencommissie.

De klachtencommissie is bevoegd om de klachten van klager te beoordelen.

7. De beoordeling van de klachten

Op 23 december 2021 heeft klager een formulier “beslissing beperken vrijheden (art.9:9 lid 1,2 en 3 Wvvgz)” ontvangen.

Aan klager wordt door middel van dit formulier medegedeeld dat besloten is om hem te beperken in zijn recht op bewegingsvrijheid in en rondom de accommodatie. Omdat klager in De Woenselse Poort verblijft omdat hem TBS met dwangverpleging is opgelegd, is deze beslissing gebaseerd op artikel 9:9 lid 2 Wvvgz. In dit artikel is bepaald dat beperkingen in het recht op bewegingsvrijheid in en rond de accommodatie door de zorgverantwoordelijke kunnen worden opgelegd indien;

- a. Naar het oordeel van de zorgverantwoordelijke van de uitoefening van het recht op de bewegingsvrijheid ernstige nadelige gevolgen moeten worden gevreesd voor de gezondheidstoestand van betrokkene, dan wel
- b. Dit ter voorkoming van de orde of veiligheid in de accommodatie, zoals die in de huisregels is beschreven, of ter voorkoming van strafbare feiten noodzakelijk is.

In het aan klager overhandigde formulier wordt aangegeven dat klager in zijn recht op bewegingsvrijheid wordt beperkt vanwege het risico op ernstig nadelige gevolgen voor zijn gezondheid en ter voorkoming van de orde of de veiligheid in de accommodatie. Het aan klager overhandigde formulier is bedoeld om te voldoen aan de voorschriften van artikel 8:9 lid 1, lid 2 en lid 3.

De klachtencommissie zal daarom nagaan of de inhoud van het aan klager overhandigde formulier daarmee in overeenstemming is.

In artikel 8:9 lid 1 wordt voorgeschreven dat de zorgverantwoordelijke een beslissing tot het verlenen van verplichte zorg niet neemt dan nadat hij;

- a. Zich op de hoogte heeft gesteld van de actuele gezondheidstoestand van betrokkene,
- b. Met betrokkene over de voorgenomen beslissing overleg heeft gevoerd, en
- c. Voor zover hij geen psychiater is, hierover overeenstemming heeft bereikt met de geneesheer-directeur.

In het formulier dat aan klager is uitgereikt staat dat de zorgverantwoordelijke zich op 23 december 2021 op de hoogte heeft gesteld van de gezondheidstoestand van klager. Op dezelfde datum zou de zorgverantwoordelijke ook overleg hebben gehad met klager over de voorgenomen beslissing en ook met de psychiater overleg hebben gehad met de afdelingspsychiater.

Aan de klachtencommissie zijn 160 pagina's van de voortgangsrapportage uit het dossier van klager overgelegd. Daaronder bevindt zich ook de voortgangsrapportage van de gang van zaken op 22 en 23 december 2021 ter zake van de beslissing om klager een kamerprogramma op te leggen.

Uit de voortgangsrapportage blijkt dat de beslissing om klager een kamerprogramma op te leggen werd genomen in een overleg van de zorgverantwoordelijke (van dat moment) met de teamleider en de basispsycholoog over het verslechterende toestandbeeld van klager. De zorgverantwoordelijke heeft op die datum ook overleg gehad met de psychiater. Vermeld wordt dat de psychiater ook ziet dat er sprake is van een verslechterend toestandbeeld. Vervolgens vermeldt de rapportage; "Er is gezamenlijk besloten om dhr. een kamerprogramma aan te zeggen, in de hoop dat zijn toestandbeeld verbetert doordat hij fors minder prikkels zal krijgen. Begeleiding maakt een programma, zodat dit morgen aangezegd kan worden."

De klachtencommissie maakt uit de overgelegde rapportage op dat de zorgverantwoordelijke op 22 december 2021, gezamenlijk met de psychiater het voorgenomen besluit heeft geformuleerd om klager te beperken in zijn recht op bewegingsvrijheid door hem een kamerprogramma op te leggen. De klachtencommissie acht dit deel van de besluitvorming op zich zorgvuldig. Het bevreemdt de klachtencommissie dan ook dat het aan klager overhandigde formulier deze gang van zaken niet weergeeft, door aldaar te vermelden dat het overleg van de zorgverantwoordelijke en de psychiater op 23 december 2021 heeft plaatsgevonden. De klachtencommissie is van oordeel dat dit ook niet kan worden beschouwd als een "verschrijving", maar dat het, in het kader van een mededeling over het verlenen van verplichte zorg, moet worden beschouwd als een onjuiste beschrijving van de gang van zaken bij de besluitvorming over het opleggen van het kamerprogramma.

Verder vermeldt de rapportage van XXXX op 23 december 2021 dat klager aansluit bij het groepsgesprek. In de rapportage staat het volgende; "Tijdens het groepsgesprek wordt dhr. uit het gesprek gehaald door de regiebehandelaar om zijn kamerprogramma toegewezen te krijgen. De heer accepteert deze beslissing ondanks het niet eens zijn."

Door verweerster is bij de mondelinge behandeling van de klacht aangegeven dat met regiebehandelaar de zorgverantwoordelijke wordt bedoeld. De klachtencommissie maakt dan uit de rapportage op dat de zorgverantwoordelijke op 23 december 2021 aan klager de mededeling heeft gedaan dat hem een kamerprogramma werd opgelegd. De klachtencommissie meent dat de vermelding op het aan klager overhandigde formulier, dat de zorgverantwoordelijke op 23 december 2021 de actuele gezondheidstoestand van klager heeft beoordeeld en met hem heeft overlegd over de voorgenomen beslissing, een correcte weergave is van de gang van zaken op 23 december 2021.

In het aan klager overhandigde formulier wordt de beslissing om hem te beperken in zijn recht op bewegingsvrijheid gemotiveerd.

Deze motivering zou tweeledig moeten zijn. Door de zorgverantwoordelijke zou gemotiveerd moeten zijn waarom door de uitoefening van het recht op bewegingsvrijheid ernstige nadelige gevolgen moeten worden gevreesd voor de gezondheidstoestand van klager en waarom de beperking nodig was ter voorkoming van de orde of voor de veiligheid in de accommodatie, zoals die in de huisregels is beschreven.

De klachtencommissie leest in de motivering dat klager in toenemende mate onvoldoende controle heeft over zijn gedrag en dat hij vaak erg hoog in spanning zit. Vervolgens wordt beschreven hoe de

toestand van klager zich in de voorafgaande periode heeft ontwikkeld. De ontregeling bij klager neemt toe en er is sprake van vaak kleine incidenten tussen klager en zijn medepatiënten en/of de begeleiding. De uiteindelijke motivering van het risico op ernstig nadelige gevolgen voor de gezondheidstoestand van klager wordt dan als volgt beschreven;” Gezien dit verloop en de chronisch hoge spanning neemt de kans op verdere ontregeling en mogelijk grotere incidenten toe.” De klachtencommissie is van oordeel dat de beschrijving in het formulier geen duidelijkheid geeft welke concrete ernstig nadelige gevolgen voor de gezondheidstoestand van klager op dat moment werden verwacht.

Daar moet nog aan toegevoegd worden dat (waarschijnlijk omdat de ernstige nadelige gevolgen niet concreet zijn geformuleerd) ook niet duidelijk gemaakt wordt waarom het beperken van het recht op bewegingsvrijheid van klager door hem een kamerprogramma op te leggen voldoet aan de beginselen van doelmatigheid, subsidiariteit, proportionaliteit en veiligheid.

De klachtencommissie komt daarmee tot het oordeel dat de beslissing om klager te beperken in zijn recht op bewegingsvrijheid door hem een kamerprogramma op te leggen op dit punt onvoldoende is gemotiveerd. Dat betekent dat de klacht om deze reden al gegrond moet worden verklaard.

Ten aanzien van de reden dat de beperking van het recht op bewegingsvrijheid van klager nodig was ter voorkoming van de orde of voor de veiligheid in de accommodatie, zoals die in de huisregels is beschreven, moet de klachtencommissie vaststellen dat in het formulier gemeld wordt dat “De veiligheid op de afdeling kan niet voldoende gegarandeerd worden.” De klachtencommissie vindt deze motivering erg mager. De bedreiging van de orde en de veiligheid in de accommodatie, zoals in de huisregels beschreven dient in de ogen van de klachtencommissie concreet gemaakt worden. Zonder een dergelijke concretisering is het ook onmogelijk om de beslissing te toetsen aan de beginselen van doelmatigheid, subsidiariteit, proportionaliteit en veiligheid. In het formulier wordt ook niet aangegeven waarom de beslissing voldoet aan deze beginselen.

De klachtencommissie komt daarmee tot het oordeel dat de beslissing om klager te beperken in zijn recht op bewegingsvrijheid door hem een kamerprogramma op te leggen ook op dit punt onvoldoende is gemotiveerd. Dat betekent dat de klacht om deze reden ook al gegrond moet worden verklaard.

Alles overziende komt de klachtencommissie daarmee tot het oordeel dat de klacht van klager over de beslissing van 23 december 2021 om hem te beperken in zijn recht op bewegingsvrijheid door hem een kamerprogramma op te leggen gegrond moet worden verklaard.

De klachtencommissie wil het volgende opmerken.

Uit eigen waarneming heeft de klachtencommissie kunnen vaststellen dat klager moeilijk te sturen is in zijn gedrag en zijn uitlatingen. De klachtencommissie heeft de behandeling van de klacht eenmaal moeten uitstellen op verzoek van klager, omdat klager aangaf dat hij andere dingen te doen had.

Bij de mondelinge behandeling van de klacht bleek het voor klager onmogelijk om zijn betoog te richten op de inhoud van zijn klacht. Klager droeg een groot aantal van zijn andere ongenoemens aan die hij heeft over zijn behandeling en begeleiding.

De klachtencommissie kan zich voorstellen dat het gedrag van klager zijn behandelaars en begeleiders waarschijnlijk regelmatig voor de vraag zal stellen hoe dit is te kanaliseren. De klachtencommissie heeft zich daarom de vraag gesteld of uit de overgelegde stukken, waaronder het signaleringsplan, en in het licht van de duur van het aan klager opgelegde kamerprogramma, het opleggen van het kamerprogramma aan klager zou moeten worden gezien als een onderdeel van de behandeling en begeleiding van klager. Ook dan kunnen aan klager vrijheidsbeperkingen worden opgelegd. De beperkingen zoals bedoeld in artikel 9:9 Wvrgz, zien in de ogen van de klachtencommissie meer op het treffen van ordemaatregelen dan van behandel- of begeleidingsmaatregelen.

De klachtencommissie wil dan ook aan verweerster in overweging geven om te onderzoeken en te bepalen of de vrijheidsbeperkende maatregelen die aan klager worden opgelegd gezien moeten worden als behandelinterventies of meer als ordemaatregelen.

8. Beslissing

De klachtencommissie verklaart de klacht over:

de beslissing van 23 december om aan klager verplichte zorg te verlenen in de vorm een kamerprogramma; **gegrond**,

De beslissing wordt daarmee vernietigd. Deze vernietiging brengt met zich mee dat de rechtsgevolgen daarvan ook zijn vernietigd.

Deze beslissing werd genomen te Eindhoven op 3 mei 2022 door de klachtencommissie, bestaande uit de heer mr. XXXX, voorzitter, en de leden mevrouw XXXX, psychiater, en de heer XXXX, in tegenwoordigheid van mevrouw XXXX, secretaris.